

## AZ IDEGENRENDESZET RENDŐRSÉGI KIHÍVÁSAI

*„Az nem elég, hogy megteszünk minden tőlünk telhetőt,  
időnként azt kell tennünk, amire szükség van.”  
(Winston Churchill)*

2008. január 1. jelentős fordulópontot jelentett szolgálati tevékenységünkben, hiszen a politikai akaratnak megfelelően megvalósult a Rendőrség és a Határőrség integrációja. Az integráció sikerességének bemutatására (vagy annak kísérletére) utaló tanulmányok, írások már most szép számmal jelentek meg.<sup>402</sup> E dokumentumok vizsgálatával most nem kívánok foglalkozni, azonban mint „gyakorló idegenrendész” kötelességemnek tartom egy szűkebb szakmai terület kihívásainak, az idegenrendészet helyzetének rövid bemutatását az integráció tükrében.

A Határőrség korábbi szolgálati ágai közül a bűnügyi-felderítő, a bevetési, a határrendészeti szolgálati ágak az integrált szervezetben alapvetően könnyedén pozícionáltak magukat. Nem volt ilyen egyszerű azonban a Határőrség idegenrendészeti szolgálati ágának helyzete. Szakma-politikai döntés eredményeként az idegenrendészet ma már nem jelenik meg önálló szolgálati ágként az integrált szervezetben, hanem a határrendészeti szolgálati ágba tagozódva – részben elkülönült feladatrendszerrel – végzi a jogszabályokban számára meghatározott feladatokat. Az említett „szakma-politikai” döntés nekünk idegenrendészeknek egyfajta kettős integrációt eredményezett. Azon túlmenően, hogy általában az integrált rendőri szervezetben kell(ett) a helyünket és szerepünket elfogadtatni, azon túlmenően a határrendészeti szolgálati ágon belül is meg kell(ett) határozni mozgásterünket, feladatainkat.

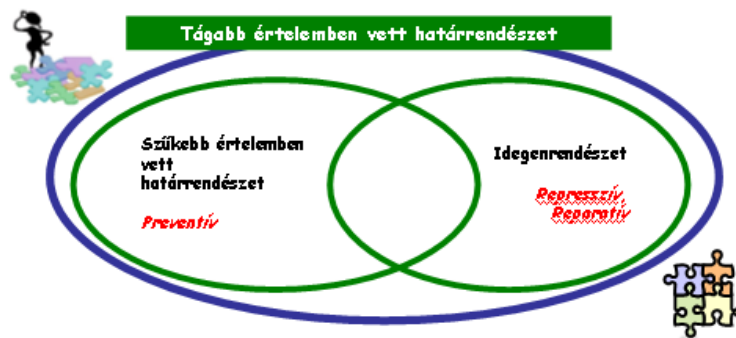
A két, előbb említett szolgálati ág integrációjából - még ha elnevezése egy korábbi határőrségi szolgálati ágával megegyező maradt is - egy merőben új típusú szolgálati ág jött létre a Rendőrségen belül. Személyes véleményem az, hogy talán szerencsésebb lett volna ezt a szolgálati ágat (ezzel együtt a szakterületet is) határ- és idegenrendészeti szolgálati ágként aposztrofálni. Álláspontomat igazolja az a tény, hogy sokan a határrendészet fogalma alatt még mindig, vélelmezhetően a régi beidegződéseknek köszönhetően, csak a korábban megszokott fogalmi meghatározást értik és csak azzal tudnak azonosulni. A jelenlegi helyzetben áthidaló megoldás lehet az, ha elkülönítésre kerül a szűkebb (a tradicionális határrendészet idegenrendészet nélkül) illetve tágabb (határrendészet idegenrendészzel együtt) értelemben vett határrendészet.

A minőségében új szolgálati ág kialakulását alátámasztja az a fontos érv, hogy a szűkebb értelemben vett határrendészet tevékenységi formáira a prevenció volt jellemző, addig az idegenrendészeti tevékenységei formák alapvetően represszív és reparatív jelzőkkel illelhetők. Ennek megfelelően a szakterületek bekövetkezett „házassága” azt eredményezte, hogy a tágabb értelemben vett határrendészeti tevékenységi formák között

---

<sup>402</sup> Vö. Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a Határőrség és rendőrség – az integrált rendvédelem című tudományos konferenciáról. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények VII. Pécs, 2007.

ma már megtalálhatóak mind a preventív, mind a represszív és reparatív jelzőkkel bírók. Kézenfekvőnek látszik az, hogy az új szakterület kizárólag csak akkor lehet sikeres, ha az új, tágabb értelemben vett határrendészet valamennyi tevékenységi formája között rendkívül szoros kapcsolat és egyben fontossági egyensúly alakul ki, illetve valósul meg.



A megkötöttség, és jól működő „házasság” létjogosultságát nem vitatva, indokoltan tartom azonban az idegenrendészeti szakterületi tevékenység Rendőrségen belüli, legalább részbeni (határrendészetben belüli) önállóságát fenntartani, mert:

1. az EU és Magyarország számára is jelentős biztonsági kockázati tényezőt jelent az idegenrendészet kívánt illetve elért hatékonysági foka,
2. a tevékenység önálló jogi szabályozással bír (Harm.tv., visszafogadási egyezmények, stb.),
3. a tevékenység végzése speciális (jogi és nem jogi) ismereteket kíván,
4. a külföldiek szabadságjogának korlátozását eredményező hatósági döntések szülehetnek, ezért kiemelt figyelmet kell, hogy kapjanak,
5. a tevékenységnek közvetlen kihatása lehet Magyarország nemzetközi kapcsolataira, megítélésére,
6. fokozottan és célirányosan jelentkezik e szakterületen az ún. „civil kontrol”.

Az idegenrendészeti szakterületre az integráción kívül számtalan más, szervezeten kívüli tényező gyakorol(t) közvetlen hatást. Ezek közül talán az egyik legfontosabb a Rendőrség és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal közötti együttműködés hatékonysága. Az együttműködés és az idegenrendészeti feladatok egymás közötti hatékony és költségtakarékos megosztás fontosságának ékes bizonyítéka a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal főigazgatójának és az országos rendőrfőkapitánynak közösen kiadott, a külföldiekkel kapcsolatos egyes eljárási feladatok közös végrehajtásáról szóló 1/2008. (V. 21.) Együttes Intézkedése,<sup>403</sup> amely számos fontos, az idegenrendészeti feladatok gyakorlati végrehajtása során jelentkező kérdésre hivatott választ adni. Hosszú évek szakmai tapasztalata alapján kijelenthetem, hogy a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatallal való együttműködés hatékonysága a továbbiakban is kiemelten befolyásolja a határrendészeti szolgálati ág egészének sikerességét.

<sup>403</sup> Az együttes intézkedéssel kapcsolatos szakmai tárgyalások még 2007 évben elkezdődtek. A hosszan tartó szakmai, szakértői tárgyalások (az intézkedés hatályos 2008. május 21-től) már önmagukban igazolják a szabályozás fontosságát

A határrendészeti tevékenységre kihatással van az, hogy milyen idegenrendészeti irányokat szab, illetve körvonalaz majd meg számunkra az un. „Poszt Hága”<sup>404</sup> időszakára az Európai Unió. Erre vonatkozóan útmutatást adhat az, hogy a Bizottság június 17-én elfogadta a „Közös európai bevándorlás-politika: elvek, fellépések és eszközök” című közleményt, valamint a „Menekültügy – Az Unió országaiban biztosított védelem összehangolt megközelítése” című politikai tervet. A közlemény tíz közös elvet tartalmaz, amelyek a közös bevándorlás-politika alapját képezik. A menekültügyi politikai terv a közös európai menekültügyi rendszer második szakaszának szerkezetét határozza meg. A tervek szerint az Európai Tanács 2008. október 15-én fogadja el őket, majd 2009 során beépítik őket a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség új ötéves programjába. A „Közös európai bevándorlás-politika: elvek, fellépések és eszközök” című közleményben szereplő elvek az Európai Tanács 1999. évi tamperei sarkalatos pontjaira, a 2004. évi Hágai programra, valamint a 2005-ben kiadott, migrációval kapcsolatos általános megközelítésre épülnek. Az elvek közül az idegenrendészet számára talán a legfontosabbak a biztonság és a bevándorlás alcím alatt szereplők, amelyek a következők:

- Európa érdekeit szolgáló vízumpolitika;
- az integrált határigazgatás;
- az illegális bevándorlás elleni küzdelem fokozása és zéró tolerancia az emberkereskedelemmel szemben
- a fenntartható és hatékony kiutasítási politika.

A megváltozott határrendészeti szolgálati ágak megítélésem szerint újra meg kell fogalmaznia stratégiai céljait, amelyek közül idegenrendészeti vonatkozásban fontosnak tekintem az alábbiakat:

Az ország egészére kiterjedően biztosítani kell a Rendőrségnek a mindenkor szükséges idegenrendészeti reagáló képességet. Számolni kell Románia schengeni, majd Horvátország EU illetve schengeni csatlakozásával, illetve Szerbia EU-s integrációs törekvéseinek felerősödésével, ezáltal a Magyarországot érintő migrációs irányok átrendeződésével. Az eddig tradicionálisnak tekinthető keletről nyugatra illetve délről nyugatra történő irányultságokat a migrációs irányok és viszonylatok szélesebb spektruma váltja fel. A gyorsan változó migrációs trendek a Rendőrségtől az eddigieknél is gyorsabb reakcióképességet követelnek meg.

Állandósulni fog az a politikai igény, hogy a Rendőrségnek továbbra is a feladatvégrehajtást elősegítő hatásköri megosztásra alapozott hatékony, költségtakarékos idegenrendészeti rendszert kell üzemeltetnie. Továbbra is stratégiai partnerként, „társ idegenrendészeti szervként” kell kezelni a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalt, és tovább kell mélyíteni a vele történő együttműködést.

Magyarországnak a migrációban betöltött „tranzitország” szerepe várhatóan átalakul. A migrációs irányok szélesebb palettájának köszönhetően, az embercsempészek és az illegális migránsok Magyarországot átjáró állomásnak kívánják majd felhasználni, és mintegy „rendező pályaudvart működtetve” hazánk geopolitikai helyzetét kihasználva kívánják céljaikat elérni. Ez eredményezi majd a szervezett bűnözői körök további

---

<sup>404</sup> Hágai program: A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének erősítése az Európai Unióban. A Hágai Program 2009-ben jár le, így 2010-től új programra van szükség.

aktivizálódását, valamint azt, hogy az embercsempészet „még inkább prosperáló” üzletággá válhat.

A „Poszt Hága” eredményeképpen fokozni kell az illegális bevándorlás elleni küzdelmet, és érvényre kell juttatni a zéró tolerancia elvét az emberkereskedelemmel szemben. Ennek következtében számolni kell azzal, hogy jelentősen növekedni fog a fejlettebb nyugati országoktól visszavett, és tovább nem toloncolható illegális migránsok száma, valamint a menedékjoggal visszaélni kívánó külföldiek száma.

A növekvő energia és élelmiszerhiány szívóhatásával kell számolni a fejletlenebb régiókban, ezáltal növekedni fog majd az Európára nehezedő migrációs nyomás. A fejlettebb európai országok elérik majd migrációt befogadó képességük felső határát, ezért radikális lépéseket foganatosítanak majd az illegális bevándorlókkal szemben. Kívánatos, hogy ebben a folyamatban Magyarország szintén olyan migrációs politikát alakítson ki, amely gátat szab a túlzott bevándorlási folyamatoknak.

A szívóhatás következtében számolni kell azzal, hogy az „egzotikus” országokból érkező illegális bevándorlók száma növekedni fog, illetve azzal, hogy az ezekből az országokból érkező külföldiek nehezen, vagy egyáltalán nem lesznek alkalmasak arra, hogy származási országukba visszatoloncoljuk, mivel ezekkel az országokkal sem az EU sem Magyarország hatályos visszafogadási egyezményekkel nem rendelkezik.

Az illegális bevándorlók társadalomba történő integrálásának nehézségei (eltérő faji, vallási, etnikai hovatartozás) mellett számolni kell továbbá a második, vagy harmadik generációs bevándorlók által okozott szívóhatással, a családegyesítés címén bekövetkező bevándorlási kísérletek megnövekedésével.

Számolni kell a nehezen, vagy egyáltalán nem kitoloncolható külföldiek számának növekedéséből adódóan a rendőrségi őrzött szállásokon befogadottak számának jelentős emelkedésével, valamint az őrizetben töltött időtartamok hatványozott növekedésével.

A migrációs politika az EU egész területén továbbra is élvezni fogja a „civil kontroll” fokozott érdeklődését, ezért újabb lehetőségeket kell felkutatni a velük történő hatékonyabb együttműködés érdekében, különös tekintettel az EU és más szervezetek által rendelkezésre bocsátott különböző céltámogatások elnyerése, és felhasználása érdekében. A kölcsönös érdekek tiszteletben tartásával ki kell aknázni az emberi jogi szervezetekkel való együttműködésben rejlő további lehetőségeket.

A Határőrség és Rendőrség integrációját követően eltelt fél év gyakorlati tapasztalatai, a Rendőrség előtt álló idegenrendészeti jellegű kihívások jellege miatt, „gyakorló idegenrendésztként” úgy gondolom, hogy az integrált rendőri szervezetben az idegenrendészet a határrendészeti szolgálati ágon belül megtalálta helyét, és ma már annak szerves részét képezi. Ez a tény lehetővé teszi továbbá azt is, hogy a Rendőrség határrendészeti szolgálati ága - az általam korábban megfogalmazott kihívásokra is figyelemmel - komplex módon tud fellépni az illegális migrációval szemben, és azt hatékonyan képes lesz kezelni a jövőben is.